

Postanowienie z dnia 15 grudnia 1999 r.

I PZ 64/99

W sprawie o przywrócenie do pracy kasacja przysługuje bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 393 pkt 1 KPC w brzmieniu sprzed 1 lipca 2000 r.) także wówczas, gdy sąd na zasadzie art. 45 § 2 KP - bez żądania pracownika - zasądził odszkodowanie.

Przewodniczący: SSN Teresa Romer, Sędziowie SN: Beata Gudowska (sprawozdawca), Zbigniew Myszka.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 15 grudnia 1999 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy z powództwa Bogusława K. przeciwko Portowi Lotniczemu – G.T. – Sp. z o.o. w G. o przywrócenie do pracy, na skutek zażalenia strony pozwanej od postanowienia Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 16 lipca 1999 r. [...]

p o s t a n o w i ł:

u c h y l i ć zaskarżone postanowienie.

U z a s a d n i e n i e

W pozwie z dnia 27 sierpnia 1998 r. Bogumił K. domagał się uznania za bezskuteczne wypowiedzenia w dniu 24 sierpnia 1998 r. umowy o pracę przez Port Lotniczy G.T., Spółkę z o.o. Żądanie to podtrzymał w apelacji od oddalającego powództwo wyroku Sądu Rejonowego w Gdańsku z dnia 10 listopada 1998 r., zaś na rozprawie apelacyjnej podał, że wobec upływu terminu wypowiedzenia wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku i przywrócenie do pracy. Sąd Wojewódzki ustalił, że wypowiedzenie było niezgodne z przepisami o rozwiązywaniu umowy o pracę na czas nieokreślony, jednakże - uznając uwzględnienie żądania pozwu za niecelowe - na zasadzie art. 45 § 2 KP oraz art. 477¹ § 2 KPC zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.647,29 zł tytułem odszkodowania oraz oddalił powództwo o przywrócenie do pracy.

Kasację strony pozwanej, obejmującej wyrok Sądu drugiej instancji w całości, odrzucił Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 16 lipca 1999 r., jako niedopuszczalną dlatego, że obejmowała przedmiot zaskarżenia o wartości niższej od kwoty określonej w art. 393 pkt 1 KPC.

Pozwany Port Lotniczy, żądając w zażaleniu uchylenia postanowienia, podniósł, że skorzystanie przez sąd z procesowego uprawnienia wynikającego z art. 45 KP i zasądzenie odszkodowania, nie zmienia niemajątkowego charakteru roszczenia o przywrócenie do pracy, rozpoznawanego w sprawie, w której kasacja jest dopuszczalna.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Opierając się na przyjętej w judykaturze tezie, że roszczenie o przywrócenie do pracy ma charakter mieszany, a wyrok uwzględniający takie powództwo jest zarówno kształtującym, jak i zasądającym świadczenie (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 1976 r., V PZP 12/75, OSNCP 1976 z. 9, poz. 187), Sąd Najwyższy uznał, iż kasacja w sprawie o przywrócenie do pracy jest dopuszczalna bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 393 pkt 1 KPC.; por. postanowienie z dnia 27 lutego 1997 r., I PKN 16/97, OSNAPiUS 1997 nr 23, poz. 467).

W związku z tym stanowiskiem powstaje przy rozpoznawaniu zażalenia w niniejszej sprawie problem, czy kasacja jest dopuszczalna bez ograniczeń wynikających z wartości przedmiotu zaskarżenia także wówczas, gdy sąd na zasadzie art. 45 § 2 KP nie orzekł o przywróceniu do pracy, lecz zasądził odszkodowanie (świadczenie).

Rozstrzygnięcie tego problemu wymaga zwrócenia uwagi na dwie kwestie.

Po pierwsze, formułując w art. 393 KPC przesłanki niedopuszczalności kasacji ustawodawca posłużył się zwrotem "w sprawie o ...", po czym - w pięciu punktach - wyliczył rodzaje spraw, w których kasacja nie przysługuje. Tym samym ustawodawca odwołał się do przedmiotu sprawy, który - co oczywiste - jest determinowany żądaniem pozwu, a nie np. zarzutami stawianymi przez pozwanego bądź charakterem wydanego przez sąd orzeczenia. O tym zatem, czy mamy do czynienia ze sprawą o świadczenie, czy też inną sprawą (o ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa albo o ukształtowanie stosunku prawnego lub prawa), decyduje

treść żądania pozwu (art. 187 § 1 pkt 1KPC; por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 1999 r., III CZ 9/99, z dnia 17 czerwca 1999 r., II CZ 43/99 oraz z dnia 19 sierpnia 1999 r., I CKN 619/99 - nie publikowane). Jest więc jasne, że sprawa zainicjowana pozwem o przywrócenie do pracy, zachowuje swój charakter (swój "przedmiot") do końca postępowania, niezależnie od treści wydanych orzeczeń oraz niezależnie od zarzutów stawianych przez pozwanego, chyba że powód zmieni żądanie.

Po drugie, jeżeli sąd rozstrzygający sprawę o przywrócenie do pracy zasądza na podstawie art. 45 § 2 KP - bez żądania pracownika - odszkodowanie, to tym samym zajmuje stanowisko w odniesieniu do dwu alternatywnie rozłącznych roszczeń, aby, w konsekwencji, w miejsce zgłoszonego przez powoda żądania przywrócenia do pracy, orzec - z własnej inicjatywy - o odszkodowaniu. Innymi słowy, rozważając zasadność roszczenia wybranego przez pracownika, Sąd jednocześnie ocenia przesłanki mogące uzasadniać zasądzenie innego roszczenia, po czym, przyjmąwszy, że wypowiedzenie umowy o pracę jest nieuzasadnione lub narusza przepisy o wypowiedzeniu umów o pracę, stwierdza, iż przywrócenie pracownika do pracy jest niemożliwe lub niecelowe, a następnie zasądza należne odszkodowanie. Oznacza to, że wyrok wydany na podstawie art. 45 § 2 KP obejmuje, mimo braku stosownego wyrzeczenia, całość rozstrzygnięcia w sprawie (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 1999 r., III ZP 34/98, Biuletyn Sądu Najwyższego 1999 nr 2, s. 2).

Na tle powyższych argumentów uzasadniony jest więc pogląd, że w sprawie o przywrócenie do pracy kasacja przysługuje bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 393 pkt 1 KPC) także wówczas, gdy sąd na zasadzie art. 45 § 2 KP zasądził tylko odszkodowanie. Teza ta zachowuje swój walor oczywiście jedynie wówczas, gdy powód nie dokonał w toku procesu zmiany żądania przywrócenia do pracy na żądanie odszkodowania (art. 45 § 1 KP), a więc nie zmienił przedmiotu sprawy (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 września 1997 r., I PZ 31/97, OSNAPiUS 1998 nr 13, poz. 398).

W konsekwencji, skoro w rozpoznawanej sprawie powód domagał się ukształtowania stosunku pracowniczego (przywrócenia do pracy), przeto wniesiona w tej sprawie kasacja, mimo orzeczenia w wyroku jedynie o świadczeniu (o odszkodowaniu), jest dopuszczalna. Z tej przyczyny zaskarżone postanowienie zostało przez Sąd Najwyższy uchylone, jak w sentencji (art. 393¹⁸ KPC).

Notka

W dotychczasowym orzecznictwie zdecydowanie przeważał pogląd odmienny, że gdy zasądzone zostało odszkodowanie, a nie przywrócenie do pracy, to kasacja pozwanego pracodawcy jest dopuszczalna tylko wtedy, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest wyższa niż pięć tysięcy zł - patrz: **postanowienie z dnia 5 września 1997 r., I PZ 31/97 (OSNAPiUS 1998 r. nr 13, poz. 398); postanowienie z dnia 30 lipca 1998 r., I PZ 31/98 (OSNAPiUS 1999 r. nr 16, poz. 518).**

=====